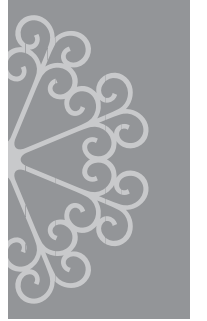

בית מדרש

444

בשבילי הפרשה

פרשת שמיני תשפ"א

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	7:20
Brooklyn, NY	7:11
Chicago, IL	7:05
Houston, Texas	7:27
Johannesburg, S. Africa	5:39
Lakewood/Deal, NJ	7:11
London, UK	7:32
Los Angeles, CA	7:02
Manchester, UK	7:44
Monsey, NY	7:12
Montreal, Quebec	7:15
Passaic, NJ	7:12
Toronto, Ontario	7:36
Yerushalayim	6:28
Zurich, Switzerland	7:48

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

שמיני

איסור ספינו

כתיב במאכלות אסורות לא תאכלום, ודרשו ביב מות ק"ד לא תאכלום, דאסור מה"ת להאכיל איסורים לקטן.

ונחלקו נראשונים לענין איסור דרבנן. וע' רשב"א ביבמות ק"ד ע"א דס"ל דשרי, והוכיח כן מדאמרין בשבת פ' ר' אלעזר דתולין (קל"ט ע"א) רב משרשיא יהיב פרוטה לתינוק עכ"ל וזרע ליה כשותא בכרמא ואקשינן וליתן ליה לתינוק ישראל ופרקינן אתי למיסרך, ומאי קושיא ליתן ליה לתינוק ישראל דכיון דישראל גדול אסור מדרבנן אף לתינוק ישראל אסור לומר לו לעבור, אלא ודאי כדאמרן שלא העמידו דבריהם ז"ל אלא אצל גדולים שבשיראל ולא אצל קטניהם כנ"ל.

אך בסוף כתב אבל הרמב"ם ז"ל כתב בסוף הל' מאכל"א שאפי' בשבות דרבנן אסור להאכילו בידים וכו' עכ"ל.

ולדעת הרמב"ם ע' בשו"ת רע"א סי' ט"ו שתי' דהתם שאני דמדינא מותר לגמרי בחו"ל מיהו כל כמה דאפשר לשנויי משנינן משה' פרכינן דליתן לתינוק ישראל. וכ"כ מפורש בריטב"א יבמות ק"ד.

והנה בשו"ע פסק כרמב"ם אבל בב"ה מצרף דעת הרשב"א. והנה גם הרשב"א אוסר דרבנן אם התינוק עושה לצורך הגדול. וכן הוא בר"ן. ורע"א פ' בכונות הר"ן דאז אסור מעיקר הדין אבל ברשב"א מפורש דאז אסור רק מחשש דרבנן כשיגדל אתי למיסרך. והנה השואל כתב לרע"א להתיר הוצאה ע"י קטן לצורך גדול כי אינו אלא משום אתי למסרך וכאן ל"ש אתי למסרך כיון דלא הוי מלתא דקביעותא. ורע"א השיב לו כשיטתו דלצורך גדול אסור מעיקר הדין. אכן כבר העיר בא"י ח"ג פ"א ד' על רע"א דברשב"א מפורש דגם לצ" רכנו אסור רק מחשש דרבנן כשיגדל אתי למיסרך. וכן העיר גם בפרי יצחק סי' י"א וסי' י"ג וכתב שם להדיא דמה"ט היה נראה לו דעת השואל להתיר מה"ט לטלטל בשבת לדעת הרשב"א, וביצוריו מה שכתבו הראשונים דמילה ב"י"כ לא שכיח, (אלא שמ"מ החמיר מטעם אחר דלא חשיב אקראי והראיה מכשותא ודליקה). וכן העיר בתה"ד של"ד ל"ט, וכן בקצוה"ש ח"ט דף כ"ב.

ולענין הלכה יש עוד להאריך בדברי הפוסקים.

דברי הותמו

והתקדשתם והייתם קדשים וגו' ולא תטמאו את נפשותיכם (יא, מד)

אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא. (יומא דף ל"ט ע"א)

על מנת להבין מעט מהם מושג הקדושה, ראוי להתבונן בדברים שכתב מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצוק"ל במכתבו. בלשונו הייחודית והנפלאה הוא מיטיב לבאר קדושה מה היא ומה דרכי קניינה והשגתה:

ישראל קדושים הם! בלי שום עליות, אם רק לא ירדו, אם רק לא יטמאו את עצמם, קדושים הם.

נצטוונו בתורה והתקדשתם והייתם קדושים, ובמה? בזה שלא תטמאו את נפשותיכם. אם האדם איננו טמא, אם לא טימא את עצמו, הרי הוא קדוש. אם ירידה

אין כאן - עליה יש כאן!

אם על דבר דומם או על בעל חיים, שאין לו שום שייכות עם קדושה, עם האדם, כאשר האדם גוזר ומקדיש אותו, הרי זה קדוש מיד, בהסכמתו וברצונו לחוד הוא ציוה ויעמוד, הוא קם ויהי! ואם הוא מחלל אחר כך את הקדושה הרי הוא מעל בקדושת ה' וחייב להביא קרבן אשם.

על עצמו לא כל שכן.

ועוד יותר יש במעלת האדם, אם האדם מקדש את עצמו מעט, מקדשים אותו הרבה, מקדש את עצמו מלמטה - מקדשים אותו מלמעלה.

ובמה הוא מוסיף ומקדש את עצמו?

בכל הסכמה וקבלה בלבו שייטיב את דרכיו. בכל מעשה טוב שהוא מקבל על עצמו, בכל רצון מחשבתו לעלות ולהתקדש, אזי מלמעלה עוזרים לו ומקדשים אותו בהרבה. וכזה הוא שקדוש יאמר לו.

ונורא אשמו כשהוא מחלל לא רק קדושת בעלי חיים או דבר דומם, אלא את קדושת עצמו - קדושתו הרבה והעליונה.

(מתוך 'האבא מסלבודקא' עמ' 324)

שיבת מיר.

רבינו רה"י התעניין, חיך את חיוכו המאיר והלבבי שהשאר טעם טוב בלב האברך, והוא יצא ממנו בתחושה נפלאה.

כעבור כמה שבועות התברר לו שראש הישיבה לא עודכן מראש על הפרוייקט ודעתו לא היתה נוחה ממנו. התברר שכאשר ביקר האברך אצל רבינו שהכיר היטב את הנושא, במקום שיאמר רה"י לאברך: "אמור לשולחך שיבקשו רשות על כך", או לכל הפחות להזכיר אות חוסר שביעות רצונו מהרעיון, העדיף רה"י לשתוק, לעשות את עצמו כאילו אינו מכיר את הענין, ולא גילה שום סימן של כעס או רוגז. הכל כדי שלא לגרום לאותו אברך אי נעימות על שסייע לענין שהישיבה אינה מרוצה ממנו.

ויקצוף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן (יטז)

מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל התרחק כל ימיו ממידת הכעס עד הקצה האחרון. היה לו כח מופלא של שליטה עצמית, גם במקום שברך הטבע מתבקשת תגובה. סיפורים רבים סופרו על סבלנותו הגדולה וזהירותו ממידת הכעס המכלה הכל.

סיפור מופלא סיפר אחד מבני הישיבה: יום אחד הוא נכנס לביתו של ראש הישיבה וסיפר שהיה לו חלקן בסיוע ליהודי מסוים בארה"ב, שעשה פרויקט בנושא הקשור ל-

דברי הימים

ונגד זקניו כבוד

מעלת ישראל שתלויים בזקניהם

עניין זה של הכפיפות לחכמי התורה הוא סמל למעלתם של ישראל.

איתא במדרש (ויקרא"ר יא, ח): "ולזקני ישראל" (ויקרא ט, א), אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפים, כך ישראל אין יכולים לעשות דבר חוץ מזקניהם". מבואר בדברי המדרש, שכלל ישראל שונים מאומות העולם בענין זה, שבעוד שאומות העולם עושות ככל העולה על רוחם מבלי להתייעץ אם אדם כלשהוא, עם ישראל אינם יכולים לעשות מאומה ללא שהם מתייעצים תחילה עם זקניהם.

עוד למדנו בדברי המדרש (שם) את החשיבות המיוחדת של זקני הדור בעם ישראל: "אמר רבי יוסי בר חלפתא גדולה זקנה, אם זקנים הם חביבין הם, אם נערים הם נטפלה להם ילדות. דתני רבי שמעון בן יוחאי, לא במקום אחד ולא בשני מקומות מצינו שחלק הקב"ה כבוד לזקנים, אלא בכמה מקומות. בסנה וכו', במצרים וכו', בסניני וכו', במדבר וכו', אף לעתיד לבא הקב"ה חולק כבוד לזקנים, הדא הוא דכתיב (ישעיה כד, כג): 'וחפרה הלבנה ובושה החמה, ונגד זקניו כבוד'. ומבואר, שבמשך כל הדורות חשיבות זקני הדור הייתה גדולה מאוד ומשום כך תמיד חלק להם הקב"ה כבוד.

אותו במחיצתו של הקב"ה, אם כן מן הראוי היה, לכאורה, שמשה רבינו ורבי אליעזר ימחלו על שהורו הלכה בפניהם, ולא ייענשו אלו על ידם.

המורה הוראה לפני רבו אינו כפוף לרבו

וביאר בזה מרן ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר, מאמר 'מורה הלכה בפני רבו'), שחומרת מורה הלכה בפני רבו, איננה מפני זלזול התלמיד בכבוד רבו, אלא שיש בזה גילוי שהתלמיד אינו כפוף לרבו, ואף שכבודו חשוב בעיניו.

יסוד זה מוכח מדברי הגמרא (ערובין סג, א-ב): "אמר רבי לוי כל דמותיב מילה [משיב דבר או מורה הלכה] קמיה רביה, אזיל לשאול בלא ולד, שנאמר (במדבר יא, כח): 'זיען יהושע בן נון משרת משה מבחוריו ויאמר אדוני משה כלאם', וכתוב (דבה"י א ז, כז): 'נון בנו יהושע בנו'. והיינו, שכיון שיהושע הורה הלכה בפני משה רבו נענש שלא היו לו בנים. אם תאמר שאיסור הוראה בפני רבו הוא מחמת הזלזול בכבוד רבו, הלא כל דיבורו של יהושע בפני משה לא היה אלא מתוך חשיבות כבוד רבו, כפי שנאמר (שם שם, כט): 'ויאמר לו משה המקנא אתה ל'. בהכרח יש לומר שחומרת איסור זה הוא משום שבהוראתו לפני רבו הוא מגלה שאינו כפוף לרבו, ולכן אסור בכך גם אם הוראה זו נעשתה על ענין כבוד רבו, ועונשו חמור ביותר.

"ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטורת, ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא ציוה אתם. ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה'" (ויקרא י, א-ב).

"תניא רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן. מאי דדוש, 'זנתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח' (ויקרא א, ז), אמרו אף על פי שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט. ותלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר שהורה הלכה בפניו, אמר רבי אליעזר לאמא שלום אשתו, תמיה אני אם יוציא זה שנתו, ולא הוציא שנתו. אמרה לו נביא אתה, אמר לה לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא כך מקובלני כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה" (ערובין סג, א).

לכאורה תמוה, מדוע עונשו של המורה הלכה בפני רבו חמור כל כך עד שנתחייב מיתה. אף שבוודאי יש במעשה זה זלזול בכבוד רבו, מכל מקום נראה שחז"ל החמירו בעניין זה באופן מיוחד. עוד יש להבין, מדוע לא מחל משה רבינו על כבודו בכדי שלא ייענשו נדב ואביהוא, הלא נפסק להלכה בשולחן ערוך (יר"ד סי' רמב, סל"ב) "הרב המובהק שמחל על כבודו וכו' כבודו מחול". וכן יש להקשות על רבי אליעזר, שידע לומר מראש כי תלמידו שהורה הלכה בפניו לא יוציא את שנתו, מדוע לא מחל על כבודו בכדי להציל את תלמידו ממתתו. דבר זה קשה מאד, שהרי שנינו בגמרא (שבת קמט, ב) "כל שחבירו נענש על ידו אין מכניסין

התבטלות לגדולי הדור יסוד קיומו של כלל ישראל

למדנו מכאן שהיסוד והשורש לקיומו של כלל ישראל הוא זקני הדור וחכמי התורה. ומכאן נבין שעם ישראל היונק את כוחו מהזקנים תלוי במידת כפיפותו והתבטלותו אליהם. אם חלילה איננו מבטלים את דעתנו כלפי הזקנים, אבד כוחנו. אם ינתק הקשר בין כלל ישראל לחכמי התורה, הוא נעשה גרוע יותר מאומות העולם.

מטעם זה החמירו כל כך בדין המורה הלכה בפני רבו, מפני שעל ידו עם ישראל מאבד את כוחו ואת זכות קיומו. לפיכך לא אבו משה רבינו ורבי אליעזר למחול לתלמידיהם על כבודם, משום שכל קיום עם ישראל תלוי בכך. ולא זו בלבד, אלא אף אם היו מוחלים על כבודם לא היה בזה בכדי למנוע מהם להעניש, שכן כל קיום עם ישראל תלוי ועומד בהם.

ואף שמצינו בדברי התוספות (כתובות ס, ב, ד"ה כי אפקירותא) שבאופן שהרב מוחל על

כבודו מותר לתלמיד להורות הלכה בפניו. יש לומר שאין כוונתם לומר שמותר להורות כיון שהרב מחל על כבודו, אלא שאם מלכתחילה נתן הרב רשות לתלמידו להורות בפניו הלכה, ממילא הוראת התלמיד אינה אלא בשליחות רבו. ואחר כל זאת הוסיפו התוספות (שם) וכתבו: "ואפילו הכי אל יורה דלא מסתייע מילתא, הואיל ורבו אצלו". משום שגם באופן שהרב מתיר במפורש לתלמידו להורות הלכה בפניו, מוטב שהוא לא ישתמש בהיתר זה, כיון שלא יראה בזה סיעתא דשמיא לכוין לאמיתה של תורה. ונראה להוסיף בזה ולבאר, שחיוב המיתה של המורה הלכה בפני רבו אינו בגדר עונש על מעשה העבירה, אלא שכיון שאדם זה גרם במעשיו שכלל ישראל יאבדו את זכות הקיום שלהם, ממילא הוא איבד זכות הקיום שלו עצמו.

לצערנו, בדור האחרון מרגישים היטב את ירידת הדורות בעניין זה של התבטלות לגדולי הדור, ודברים אלו צריכים תיקון גדול מאד! ברוך ה' לכל אדם יש את רבו שלו, ויש בזה

מעלה גדולה כפי שאמרו חז"ל (אבות פ"א, מ"ו): "עשה לך רב", אולם פעמים ויש המורים לעצמם היתר לבטל את דברי רב אחר, בעוד שאין להם בזה הוראת היתר כלל. עלינו לדעת, כי אף שבמשך כל הדורות היו חילוקי דעות בין גדולי ישראל, מכל מקום לא היה בזה בכדי לפגוע בכבודם, ואילו בדורנו שלנו נפרצו כל הגדרות ואיש הישר בעיניו יעשה, וחובה עלינו לזכור כי ענין זה הוא מהחטאים הגדולים והחמורים ביותר, שעונשו מיתה רח"ל, ובפרט שכבר נתבאר שכל זכות הקיום של כלל ישראל תלוי ועומד בדבר זה, וללא התבטלות מוחלטת לגדולי ישראל, עם ישראל יאבד חלילה את זכות קיומו, ולפיכך חובה גדולה על כולנו להתחזק בדבר זה ולהתבטל לגדולי הדור, ובזכות זה נזכה כולנו שיתקיימו בנו דברי המדרש "לעתיד לבא הקב"ה חולק כבוד לזקנים וכו' ונגד זקניו כבוד".

נאמר בפרשת שמיני תשס"ח

Parashas
Shemini/
Sefiras
Haomer

PARSHA PREVIEW

Below is an English adaptation of this week's Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15

Climbing the Fifty Levels

Harav Hagaon Yaakov Moshe Katz

We have just entered the period of Sefiras Ha'omer.

Let's examine the mitzvah a little bit, to understand what we're counting and why.

On a basic level, we start counting from the time the *korban ha'omer* was brought in the Beis HaMikdash.

The question is why we're counting from that point. We already brought the *korban ha'omer* — why do we have to count up from that event?

We might suggest an explanation based on a concept from the Maharal, which is also a Maharsha in Rosh Hashanah (16). They both note that there's a difference between the *menachos* brought on Pesach and on Shavuot: The *korban ha'omer* brought on Pesach is from the new crop of barley, which is animal food; the Torah teaches that because a *sotah* acted in an animalistic manner, her *korban* is made of animal food. The *shte'i halechem* that is brought on Shavuot is from the new crop of wheat, which is eaten by humans.

The Maharal and Maharsha explain that this difference alludes to the *avodah* that bridges one Yom Tov and the other.

When we left Mitzrayim, we were on the *madreigah* of animals, on the precipice of the fiftieth *shaar hatumah*, as the *Zohar* teaches. The *Roke'ach* teaches that the fifty days from when we begin counting the *omer* until we reach Shavuot night correspond to the fifty levels of *kedushah*. The

avodah is to climb out of the fiftieth level of *tumah* and reach the fiftieth *shaar of kedushah*.

The Maharsha and the Maharal explain that this is akin to being transformed from animal to human. At the end of this process, we can become a *mentch*, an *adam* who is *adameh l'elyon* — similar to the One Above — by reaching the fiftieth level of *kedushah*.

Based on the Maharsha and the Maharal, we can suggest that this is why we're counting up from the *omer*. When we count two days from the *omer*, we're saying that we've had the opportunity to move two levels away from being an animal. When we count five days, we're five levels above living life like animals and closer to living in a manner that is *adameh l'elyon*.

This is what we can accomplish during Sefiras Ha'omer.

Double Trouble of an Aveirah

The *seforim hakedoshim* cite a tremendous *chiddush* from the *Zohar*, who writes that when a person does an *aveirah*, aside from the *aveirah* itself, which is a terrible thing, it also makes the person see himself as a lowly being. He starts to think of himself as someone who doesn't have enough *kochos* or enough *kedushah*, which causes him to lower his standards overall. He no longer has the same goals in life, because he doesn't feel like he can make much of himself.

When you ask people, "What are your goals in life?" many will answer

that they want to earn enough money or live in a comfortable house. Few will answer, "My goal in life is to become a special person. I want to work on my *middos*, on my Torah, on my *avodas Hashem*."

Why don't more people talk that way? Because they were affected by the *tumah* of *aveiros*, and their goals and outlook on life have changed. The deeper a person sinks into the levels of *tumah*, the less his goals will be focused on excelling in *ruchniyus* and on his true purpose in this world.

The Rambam (*Moreh Nevuchim*) writes that sometimes you have an animal who happens to take the form of a human. He explains that this type of person's entire life is about eating, drinking, indulging in physicality, getting angry at others, fighting with others...

This is not a human way of life. Animals can also engage in all those pursuits. They can also relax and take it easy.

We meet people like this sometimes, and something about them just doesn't sit well with us. The way they act, the way they talk — they're always screaming — it looks like one Yerushalmi cat fighting with another outside. Yerushalmi cats scream very loud, we hear them all the way upstairs when they are fighting on the street. And then you hear a person screaming that way and you wonder, "Why don't you act in a respectful way? Act with dignity, deal with people with dignity, because that's what makes you human!"

You hear about people who stole from others. Animals steal food from one another. One cat sees that another has something it wants, and it can't control itself, it just grabs it. A person who can't control himself and takes things that belong to others is on the same level.

There are people who use their mouths to hurt people, to destroy reputations, to swallow people alive — just like an animal devours its prey.

Then there are people who speak to others in a dignified way, and deal with others in a dignified way. These are just *mechubadike* people.

Some people just fill their lives with *shtuyos*, reading a book all night *shelo haya velo nivra*, watching a movie *shelo haya velo nivra*. Compare that with a *talmid chacham* who gives body and soul to learn another word of Torah, and then another. That's a *mentch*, a person.

Sefiras Ha'omer is a time to ponder our own standing in life and try to change who we are, a little at a time. We have to go into it with the mindset that we want to become a bit more of a *mentch*, more of a *ben Torah*. Each day is another opportunity, another chance to lift yourself up and climb higher.

Do a Little, Gain a Lot

At the end of this week's *parshah*, the *passuk* says: וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם

וְנִטְמְתֶם. If you become *tamei* from *aveiros*, they fill your heart with *tumah*. But the Gemara (*Yoma 39*) adds that if a person is *metamei* himself a little, from Heaven they are *metamei* him a lot.

When a person gets used to the *tumah*, he becomes accustomed to that way of life. Suddenly, it doesn't even seem bad to him; it seems like a great way to live. A person's heart becomes *metumtam*, it becomes blocked by *tumah*, and he is filled with foolishness. A person can end up doing things that are silly and not catch himself because he's so sold on *aveiros*.

But the Torah also tells us the positive flipside of this equation: וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים. If a person is *mekadesh* himself a little bit, says the same Gemara, from Heaven they are *mekadesh* him a lot.

It doesn't take as much work as we think it does — all we have to do is a little bit, and HaKadosh Baruch Hu does the rest for us.

The Chofetz Chaim offered a *marshal* based on a new invention in his era, the elevator. He noted that if a person goes to a big city and sees a tall building, he thinks to himself, "How am I going to get all the way to the top floor?" But the trick is that you just have to get into the elevator and press the button, and you can fly all the way up to the top in seconds.

Ruchniyus works the same way, said the Chofetz Chaim. We are *mekadesh* ourselves a little bit — investing a little more effort into our learning, a little more effort in speaking to people in a respectful way, dealing with our wives, and children, and friends in a proper way — and we fulfill וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם, and then we can reach tremendous heights.

The Yidden went from the 49th level of *tumah* to the 49th level of *kedushah* in fifty days. You can change your life in these fifty days, which are so *mesugal* for change.

There are advertisements that offer to help you drop a tremendous amount of weight in a month if you follow their system. We can do the same with *ruchniyus*. In one fifty-day period, you can get rid of so much weight of *tumah* from your appetite, and add so much *kedushah*.

And the key to all this growth is to focus on what comes at the end of this period: Mattan Torah on Shavuot. Whether it's *limud haTorah*, or valuing a Torah lifestyle over *gashmiyus*, it's a way of connecting with that fiftieth day. This is what lifts a person out of the animalistic level of Mitzrayim and places him on the level of an *adam*, an *adameh l'elyon*, bringing him closer to Hashem and helping him reach fulfillment.

May Hashem help us all to use this time well, to grow and be uplifted during this Sefiras Ha'omer, so that we'll all reach the fiftieth level of *kedushah* on Shavuot.

Lifting yourself up to a higher level and changing yourself into a real human — that's when you're worthy of the title